

ЛІТЕРАТУРА

1. Вауліна О. Закордонний досвід у роботі з обдарованими дітьми / О. Вауліна, Є. Бурилова // Початкове навчання та виховання. – 2015. – № 31. – С. 36 - 39.
2. Гевко О. Суть та особливості національно-патріотичного виховання засобами декоративно-ужиткового мистецтва / О. Гевко // Рідна школа. – 2003. – № 5 – С. 25 - 26.
3. Мелентьєв. О. Методика організації творчої діяльності учнів / О. Мелентьєв. // Навчальний посібник – У.: АЛМІ, – 2013. – С. 12 - 13.
4. Моляко В. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / за ред. В. Моляко, О. Музики // Колективна монографія. – Ж.: Рута, – 2006. – С. 21 - 22.
5. Накладова М. Розвиток креативного мислення учнів початкових класів через використання ігрових завдань та інтерактивних технологій / М. Накладова // Методичний посібник для вчителів початкових класів. – К.: Полонне, – 2013. – С. 92.
6. Прибега Л. Формування культури митця через освянення традицій етнотворчості / Л. Прибега // Етнодизайн: Європейський вектор розвитку і національний контекст : зб. наук. праць. Кн. 3/ голов. ред. М. Степаненко – П.: – 2015. – С. 3 - 4.
7. Равлюк Т. Діагностика та раннє виявлення творчих здібностей учнів / Т. Равлюк // Вісник Львів. ун-ту. – Вип. 20. – 2005. – С. 112 – 118.
8. Савенко І. Зміст і методика профільного навчання старшокласників основам графічного дизайну: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика трудового навчання» / І. Савенко; Чернігів. держ. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка, – Ч., 2009. – С. 8 - 12.
9. Тименко В. Професійна дизайн-освіта: теорія і практика художньої обробки деревини / В. Тименко, В. Сидоренко, Л. Оршанський – К.: Педагогічна думка, – 2007. – С. 288.
10. Титаренко В. Розвиток дизайн-освіти у вищих навчальних закладах України / В. Титаренко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : педагогіка – 2016. – № 1. – С. 287 - 290.

*Наталія Орлова
(Полтава, Україна)*

ІНТЕГРАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО КОСТЮМА У ПРОЕКТУВАННЯ СУЧАСНОГО ОДЯГУ

У статті розглянуто суспільні чинники, що впливають на імідж української моди. Визначено стилістичні особливості сучасного одягу з використанням елементів національного костюма як об'єкта творчості. Проведено аналіз основних ознак «етнічного стилю». Виділено принципи використання українських народних мотивів у сучасному дизайні одягу як вираз національної самосвідомості.

Ключові слова: *український національний костюм, сучасний костюм, мода, дизайнер, проектування одягу.*

The article considers the social factors influencing the image of Ukrainian fashion. The stylistic features of modern clothes with the use of elements of a national costume as an object of creativity are determined. The analysis of the main features of "ethnic style" was carried out. The principles of using Ukrainian folk motifs in the modern design of clothes as an expression of national consciousness are highlighted.

Keywords: *Ukrainian national costume, modern costume, fashion, designer, designing of clothes.*

В умовах становлення та зміцнення української державності, нового етапу відродження національної культури одним із головних завдань реалізації новітніх концепцій навчання та виховання студентів закладів вищої освіти України є формування національної свідомості особистості.

Людина народжується та живе в конкретному національному середовищі, й саме це середовище є невичерпним джерелом для її творчості і культурно-естетичного розвитку, зокрема для створення нових форм, своєрідних композицій, колористично-декоративних образів сучасного костюма.

Наукові відображення процесів становлення і розвитку сучасної української професійної школи моделювання одягу, здійснені українськими дослідниками, здебільшого стосуються історико-культурних, суспільних чинників, які впливають на імідж сучасної української моди, специфіки основ конструювання сучасного костюма на основі використання народного мистецтва. Феномен моди в українському сучасному костюмі ґрунтовно аналізують культурологи [3].

Окремі аспекти цієї проблеми в загальному контексті проектування одягу висвітлюють як теоретики, так і практики у сфері модельної діяльності: Н. Вернигора, А. Гофман, Ю. Легенький, А. Стефанюк, О. Шевнюк, Ю. Шестопалова та ін. На сьогоднішній день дуже широко представлені дослідження з історії розвитку українського костюма З. Васиної, Н. Камінської, Т. Косміної, К. Матейко, В. Миронова, В. Наулко, Т. Ніколаєвої, О. Тканко, Н. Чупріна. Дослідження з особливостей оздоблення народного костюма та української вишивки представлені у роботах Т. Кара-Васильєвої, Н. Стеф'юка, К. Сусака, В. Титаренко, А. Чорноморець.

Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць із зазначеної проблеми, остання продовжує лишатися актуальною. Всі, досліджені раніше методи та етапи процесу художнього проектування одягу, розглядають переважно його технічний, інженерно-конструктивний аспект, не завжди враховуючи національні, регіональні, індивідуальні особливості життєвого укладу споживача, які визначаються динамікою соціальних змін, етнічною своєрідністю предметного світу і людини в ньому.

Метою дослідження є, на основі аналізу науково-публіцистичної літератури та вивчення феномену української моди, визначити перспективні напрями інтеграції національного костюма у проектування сучасного одягу.

Мода – зовнішні прояви культури, які найбільшою мірою сприймають зміни в житті соціуму й, внаслідок цього, є найбільш мінливими. мода проявляється в стилістичному вирішенні виробів, поведінці груп людей, а також масових смаках і, відповідно, у критеріях оцінки явищ суспільної й дизайнерської практики [3].

Поряд із періодичними змінами форм і образів моди в її масиві слід відзначити дві більш-менш постійні течії: консервативну, що дотримується принципів структур і конструкцій, які урізноманітнюються певними аксесуарами та експериментально-гостру моду. Остання практично завжди епатажна, екстравагантна, пов'язана з несподіваними соціальними або матеріальними трансформаціями в житті суспільства й являє собою найбільш активну частину естетичних і функціональних пошуків моди в цілому.

У сучасному проектуванні одягу доцільно використовувати найкращі національні традиції, як-то: вимоги до матеріалу, крою, техніки виконання, оздоблення, колористики, комплексного носіння та ін. Крім художнього оформлення одягу, слід враховувати декоративні особливості різноманітних символів, знаків, орнаментів. Цей момент набуває особливої актуальності у зв'язку з прогресуючою уніфікацією етнодиференціюючих ознак та з їх нівелюванням, спричиненим тривалим процесом глобалізації, як політико-економічної, так і культурної [1].

Спрямованість України на європейську культурну модель розвитку вплинуло й на ті естетичні орієнтири, які практично стають провідними для всіх сфер культури в

сучасному українському суспільстві, від академічного мистецтва до шоу, модельного бізнесу, масових виявів естетичної свідомості.

Щоб визначити стилістичні особливості сучасного костюма з використанням національного одягу як об'єкта творчості, слід звернути увагу на, так звані, «етнічний стиль» або народний. В моді він набув поширення з початку ХХ ст. внаслідок виявлення інтересу до народного традиційного одягу, розуміння того, що його потрібно вивчати та зберігати як національну спадщину народу. Етностиль формується на початку 1970-х рр., коли в колекціях відомих дизайнерів одягу все більше почала цінуватися поява «національного духу» [1].

Українські художники-модельєри найчастіше звертаються до конструктивних та художньо декоративних засобів, близьких до традиційних, а особливо їх стилізацій. Етностиль належить до напрямків використання народного досвіду за умов масової стандартизації сучасного одягу і певною мірою сприяє подоланню негативних наслідків його промислового тиражування. Основні ознаки цього стилю – широке застосування натуральних тканин, багатоманітність прийомів поєднання окремих видів одягу, простота крою тощо – відкривають можливість кожному виявляти свої здібності, втілювати індивідуальні смаки й уподобання у творенні костюма, виборі варіантів поєднання його компонентів [4].

Кравецька справа пройшла довгий складний шлях розвитку, в процесі якого в суспільній свідомості нагромаджувалися й закріплювалися досягнення, досвід і майстерність поколінь. Костюм постійно змінюється, але основні стабільні риси зберігаються. Це зумовлено тим, що конструкція, крій одягу відпрацьовані століттями, забезпечують зручність і свободу для рухів. Адже, саме народні сорочки стали основою сучасного костюму і внесли в нього велику кількість деталей та прийомів їх виконання. Так, наприклад, відомий комір-стійка вперше виник у народному одязі із смужки тканини, яку пришивали по горловині. Прямий вільний силует, який художники-модельєри беруть за основу своїх провідних колекцій, був також запозичений в української сорочки. У модних сукнях популярна сьогодні й широка пройма рукава, яка забезпечує зручність при сучасному темпі життя. Своім корінням вона сягає крою рукава сорочки. Тому українську народну сорочку можна назвати невичерпним джерелом створення нових ідей для модельєрів-дизайнерів.

З елементів народного костюму беруть свій початок і приталені форми нагрудного одягу. Вже майже забуті камізьки й кептарі перетворилися на сучасні сарафани та сукні без рукавів. На основі крою керсетки з'явилася модель сукні з приталеним ліфом та розширеною від лінії талії нижньою частиною.

У сучасному одязі використовують чимало елементів народного одягу: зборки, складки, рельєфи, защіпи, крій рукава, оформлення вирізу горловини тощо. Навіть при проектуванні ділового одягу зустрічаємо окремі елементи народного крою, загальний характер форми та строкаті, картаті, набивні тканини з фольклорним малюнком.

Сучасним модельєрам притаманна творча інтерпретація основних принципів народного одягу, функціонального призначення виробу, його зв'язку з матеріалом, технікою виконання традиційних прийомів оздоблення. Орнамент, колористика, вишивка, мереживо, конструктивні форми народного одягу знаходять відображення у сучасному мистецтві моделювання костюма, своєрідному й неповторному в кожній країні. І це не просте відображення або повтор минулих форм, його пропорцій і кольорових сполучень, а творча спадковість прогресивних традицій у вбранні з врахуванням сучасного рівня розвитку промисловості, техніки й нового, принципово відмінного від минулого побуту українського народу [5].

Український дизайнер одягу Л. Бович стверджує, що в нашій країні етностиль поки що не набув рівня масового виробництва. Але українці вже мають своїх улюблених дизайнерів, які створюють для них індивідуальний одяг із вишивкою. Це –

Р. Богуцька, Я. Жук, Б. Філатова, які пропонують українським модникам та модницям сукні з гарним оздобленням.

Українська художниця-модельєр Л. Пустовіт є визнаною прихильницею концептуальної національної моди, простих одягових форм, чітких конструктивних ліній, небагатьох деталей та обмеженої колірної гами. Високопрофесійна діяльність цієї майстрині, а також С. Бизова, О. Залевського, К. Марченко та Е. Насирова, позначена творчим запозиченням національного одягу, дозволила наблизитись до світового рівня Fashion Weeks.

В основу створення нової моделі художники-модельєри вкладають частинку свого характеру, тоді складається враження, що над костюмом існує ледь помітна аура індивідуальності його творця. До неї входить як формування крою, розміщення оздоблення так і поєднання окремих частинок у той чи інший ансамбль. Для досягнення композиційної цілісності костюму дизайнери спираються на можливості ритму, масштабу, кольору, співвідношення світлих і темних тонів, об'єму та пустоти. Черпаючи зі скарбниці національного вбрання різні його елементи – крій, декор, колористичну гаму, загальну гармонію, – художники винаходять сьогоденне звучання [2].

Дизайн та оздоблення виховують у сучасної молоді позитивне емоційне ставлення до народних традицій, духовності, культури. Перед студентами – майбутніми дизайнерами постає складне питання з відродження та становлення етнічного стилю не просто засобами запозичення етномотивів народного крою, а й з філософського переосмислення національно-культурної цілісності у створенні нового. Духовність та матеріальна культура народу у майбутньому повинні стати основною віссю сучасного костюму, який би продовжував національну традицію. Тому, головною метою майбутнього художника-модельєра має стати відродження глибинного народного коріння та налагодження зв'язку між минулим народу та сучасністю.

Естетична підготовка майбутніх модельєрів передбачає творчу діяльність студентів у дизайнерських студіях та в театрі моди. Насиченою інформацією і творчою за характером може бути діяльність студії історичного костюма. У результаті вивчення історії костюма студенти засвоюють загальні тенденції формування художніх стилів і їх прояв у костюмі різних епох, а також оволодівають методом аналізу історичних і сучасних комплексів костюма. Програмою роботи студії можна передбачити виготовлення макетів історичних костюмів різних стилів у зменшеному масштабі, які демонструватимуться на постійно діючій виставці.

Одній із секцій цієї студії можна запропонувати вивчення можливостей застосування українських народних традицій у дизайні сучасного одягу. Студенти розробляють нові осучаснені моделі з використанням орнаменту й елементів крою національного одягу, а потім демонструють їх на тематичних вечорах [2].

Збереження українського національного костюму, традицій нашого народу, технології крою та технології виконання вишивки є нашим найпершим обов'язком. Сучасна молодь повинна знати і відчувати традицію свого народу у всьому оточуючому, та, за допомогою дизайну, поєднувати матеріальну і духовну культуру суспільства, забезпечуючи цим цілісність сучасної цивілізації.

Культура ставлення фахівця з дизайну до народного мистецтва йде від покоління до покоління і знаходиться в тісному взаємозв'язку з навколишньою природою, національним темпераментом та світовідчуттям, тому оволодіння цим пластом культури відкриває код до глибинних основ духовності свого народу й сприяє відновленню зруйнованої комунікації між поколіннями. Використання цього коду дозволяє викладачам закладів вищої освіти ефективно виконувати своє завдання з виховання висококультурних свідомих громадян України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гоцалюк А.А. Соціально-філософський вимір українського одягу / А.А. Гоцалюк // Мультиверсум. Філософський альманах. – К., 2014. – Вип. 6-7. – С. 134-144.
2. Дизайн-освіта майбутнього вчителя трудового навчання – Режим доступу: https://knowledge.allbest.ru/pedagogics/3c0a65635a3bc68a5c53a89421306d37_0.html (дата звернення: 15.09.2017) – Назва з екрану.
3. Легенький Ю.Г. Метаісторія костюма / Ю.Г.Легенький. – К.: Арістей, 2003. – 136 с.
4. Мироненко В.П. Еволюція українського народного костюма в соціокультурному контексті авангарду / В.П. Мироненко, А.С. Синицька // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архитектура. – 2009. – № 5. – С. 128-135. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2009_5_21 (дата звернення: 10.09.2017) – Назва з екрану.
5. Наулко В.І. Культура і побут населення України. / В.І. Наулко, Л.Ф. Артюх, В.Ф. Горленко та ін. – К.: Либідь, 1991. – 238 с.

УДК 378.011.3-051:377:687.01

Тетяна Борисова
(Полтава, Україна)

ФОРМИ ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИЗАЙНУ ОДЯГУ

Творча самореалізація майбутніх фахівців професійної освіти залежить як від потреби й здатності особистості реалізувати свій потенціал у фаховій діяльності, так і від рівня його професіоналізму. Серед ефективних форм творчої самореалізації майбутніх фахівців професійної освіти можна виділяємо індивідуальні та колективні творчі завдання і проекти з дизайну одягу.

Ключові слова: *творчість, творча самореалізація студентів, індивідуальні творчі завдання, творчі проекти з дизайну одягу.*

Creative self-realization of future specialists of vocational education depends both on the need and ability of the individual to realize his potential in professional activity, and on the level of his professionalism. Among the effective forms of creative self-realization of future specialists of vocational education we can distinguish individual and collective creative tasks and projects on design of clothes.

Key words: *creativity, creative self-realization of students, individual creative tasks, creative projects on design of clothes.*

На сучасному етапі якісних перетворень у сфері вищої освіти, становлення української національної вищої школи в умовах формування єдиного світового освітнього простору посилюються вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців професійної освіти. Одним зі стратегічних завдань, окреслених у Національній доктрині розвитку освіти в Україні [2], є створення умов для формування освіченої, творчої особистості, реалізації та самореалізації її природних задатків і можливостей в освітньому процесі.

Проблеми творчої самореалізації студентів розглядалися вітчизняними та зарубіжними науковцями у різних аспектах, зокрема: питання творчої діяльності учнів та студентів досліджували І. Єрмаков, Л. Сохань, С. Сисоєва, особливості професійного самовиховання й самореалізації особистості аналізували І. Бех, Г. Васянович, О. Дем'янюк, О. Дубасенюк, О. Киричук, Н. Ничкало, О. Пехота, Т. Яценко; технології формування творчої самореалізації як теоретичні концепції визначила у своїх працях М. Лещенко.